

Vale Pijlstormvogels *Puffinus mauretanicus* langs de Hollandse kust in februari 2009

BALEARIC SHEARWATERS ALONG THE DUTCH COAST IN FEBRUARY 2009

Jelle van Dijk¹

¹NZG/Club van Zeetrekwaarnemers, Noordwijk aan Zee

Inleiding

Op 10 februari 2009 passeerde bij Noordwijk een Vale Pijlstormvogel *Puffinus mauretanicus*, vier dagen later gevolgd door een waarneming bij Camperduin. Tot nu toe waren in ons land wel vijf december-waarnemingen bekend (laatste datum: 22 dec 2006 Terschelling), maar meldingen uit januari en februari ontbraken. Bovengenoemde februariwaarnemingen houden wellicht verband met een ontwikkeling sinds het midden van de jaren negentig, waarbij deze soort frequenter langs de NW-Europese kusten verschijnt en daarbij ook later in het seizoen wordt waargenomen.

De Vale Pijlstormvogel broedt langs de rotskusten van de Balearen, een Spaanse eilandengroep in het westelijke deel van de Middellandse Zee. De laatste decennia nemen de aantallen sterk af. Het aantal broedparen werd in 2005 geschat op slechts 2000-2400, terwijl voor de totale populatie van 10.000 exemplaren wordt uitgegaan (BirdLife International 2008). Dit heeft er toe geleid dat deze soort op de IUCN Red List is geplaatst in de categorie *Critically Endangered*.

Na het broedseizoen trekt een groot deel van de populatie via de Straat van Gibraltar naar de Atlantische Oceaan. Via de kusten van Portugal en Spanje wordt de westkust van Frankrijk bereikt. Tot in de jaren negentig verbleven voor de kust van de Vendée zo'n 7000 Vale Pijlstormvogels die hier van eind juni tot eind augustus een ruipauze doormaakten. Na het midden van de jaren negentig namen de aantallen daar opvallend af, maar verder noordelijk (Bretagne en aangrenzend Normandië) namen de aantallen duidelijk toe (Yésou 2003). Ook langs de kusten van ZO-Engeland, in de Ierse Zee en langs de kusten van de Noordzee was in deze periode van een opvallende toename sprake (Wynn & Yésou 2007).

Het aantal Vale Pijlstormvogels dat jaarlijks in ons land wordt waargenomen is toegenomen van slechts enkele in het begin van de jaren tachtig tot 25 exemplaren in 1996 en 2001 (Hooijmans *et al.* 2004 *in*: Wynn & Yésou 2007). Voor de jaren 2002-2008 bedragen de jaartotalen, uitgaande van de rubriek Recente meldingen in *Dutch Birding* (waarbij niet steeds duidelijk is of bij een melding meerdere vogels zijn gezien): 14, 17, 5, 28, 38, 10 en 53.

Vale Pijlstormvogel *Puffinus mauretanicus* offshore Galicië, NW-Spanje zomer 2008/ *Balearic Shearwater* (P Gutierrez)

Niet alleen in ons land werden in 2008 opvallend veel Vale Pijlstormvogels gezien. Afgaande op de meldingen op www.trektellen.nl was dit ook langs de Franse Kanaalkust het geval. Bij Cap Gris Nez (Nauw van Calais) werden tussen 27 juni en 22 november 282 exemplaren geteld. Het hoogste dagtotaal bedroeg 84 op 7 september, gevolgd door 42 de volgende dag. Het hoogste dagtotaal tot dan toe bedroeg daar 18 exemplaren. Een incidenteel bezoek in januari 2009 leverde op de vierentwintigste nog twee exemplaren op. Langs de kust van Normandië werd bij Pointe du Hoc (ten oosten van schiereiland Cotentin) regelmatig in november en december geteld. In november leverden negen tellingen 484 Vale Pijlstormvogels op, gevolgd door vijf decembertellingen met in totaal 130 dieren. Helaas kregen de tellingen op deze post in januari en februari geen vervolg. De telpost Gatteville op de punt van het schiereiland Cotentin meldde eveneens grote aantallen. Zo werden er alleen al in de eerste septemberweek van 2008 1368 geteld. Helaas werd deze post na 22 november (nog goed voor 51 stuks) niet meer bezet. Dat was wel het geval met Roscoff in Bretagne waar op 16, 18 en 23 januari in totaal acht exemplaren passeerden.

De waarnemingen in de late herfst van 2008 langs de Franse Kanaalkust sluiten aan bij het overwinteren van kleine aantallen sinds 2003 langs de kust van Cornwall en bij de Scilly's (Eccleston 2007). Gelet op deze ontwikkeling is het niet zo verwonderlijk dat de Vale Pijlstormvogel in februari 2009 ook langs de Nederlandse kust verscheen. Wat wel de aandacht blijft trekken is het fenomeen dat deze soort als broedvogel sterk in aantal terugloopt en toch steeds vaker in Het Kanaal en de zuidelijke Noordzee verschijnt.

Rond de Balearen zijn de Vale Pijlstormvogels vaak achter vissersboten te vinden. Aan de ene kant profiteren zij van het afval dat over boord wordt gezet, maar aan de andere kant vallen veel slachtoffers bij de moderne long-line visserij. Zo was er recentelijk sprake van 54 Vale Pijlstormvogels die omkwamen aan één vislijn (Dunn 2008). Sommige broedplaatsen hebben te lijden onder predatie door verwilderde huisdieren en ratten, maar het is onduidelijk waardoor sommige broedplaatsen niet langer bezet zijn. Zo werden alle broedplaatsen op Formentera, vroeger goed voor de helft van de wereldpopulatie, verlaten (Wynn & Yésou 2007). Als er niets verandert, wordt gevreesd dat deze soort rond 2050 zal zijn uitgestorven (Eccleston 2007).

Het opschuiven in noordelijke richting van het gebied waar de vogels buiten het broedseizoen verblijven, wijst er op dat de West-Europese wateren aantrekkelijker voor deze soort zijn geworden. Dit

wordt door Wynn *et al.* (2007) in verband gebracht met de stijging van de gemiddelde zeewatertemperatuur (+0.6°C sinds midden jaren negentig), waardoor geschikte prooien voor de Vale Pijlstormvogel verder noordwaarts te vinden zouden kunnen zijn. Anderen betwijfelen of klimaatverandering de belangrijkste factor is bij deze opvallende uitbreiding van het 'post-breeding' areaal (Votier *et al.* 2007).

Summary

On 10 and 14 February 2009 a Balearic Shearwater was observed along the Dutch coast (Noordwijk ZH and Camperduin NH). These observations followed a very good second part of 2008 with 53 observations along the coast of The Netherlands. In this note some details are presented about the status of this species as a breeding bird in the Balearic Islands and the shift in northern direction of the post breeding area along the coasts of western Europe.

Referenties

- BirdLife International 2008. Species factsheet *Puffinus mauretanicus*. Accessed at <http://www.birdlife.org> on 07/04/2009.
- Dunn E. 2008. Stop seabird slaughter through EU Fisheries Policy. BirdLife International, www.birdlife.org:80/news/news/2008/06/bycatch_presentation.html
- Eccleston P. 2007. Balearic shearwaters forced into UK waters for food. Telegraph.co.uk (17 Oct. 2007).
- Hooijmans W.J., Thomas P. & Wierda J. 2004. Vale Pijlstormvogels langs de Nederlandse kust: status en voorkomen. *Niet gepubliceerd artikel; in: Wynn & Yésou 2007.*
- Votier S.C., Bearshop S., Attrill M.J. & Oro D. 2007. Is climate change the most likely driver of range expansion for a critically endangered top predator in northeast Atlantic waters? Biology Letters doc 10.1098/rsbl.2007.0558 (published online).
- Wynn R.B. & Yésou P. 2007. The changing status of Balearic Shearwater in northwest European waters. *British Birds* 100: 392-406.
- Wynn R.B., Josey S.A., Martin A.P., Johns D.G. & Yésou P. 2007. Climate-driven range extension of a critically endangered top predator in northeast Atlantic waters. *Biology Letters* 3: 529-532.
- Yésou P. 2003. Recent changes in the summer distribution of the Balearic shearwater *Puffinus mauretanicus* off western France. *Scientia Marina* 67 (Suppl. 2): 143-148.

Adresgegevens auteur:

Jelle van Dijk

L. Hellenberghof 32, 2202 XT Noordwijk